

Шебаніна О. В.

*доктор економічних наук, професор,
декан факультету менеджменту,*

Миколаївський національний аграрний університет

Жебо О. О.

*аспірант, асистент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій,*

Миколаївський національний аграрний університет

Ткаченко М. О.

аспірант,

Миколаївський національний аграрний університет

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-438-5-24>

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ: ГАЛУЗЕВІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ

Державно-приватне партнерство (ДПП) у забезпеченні продовольчої безпеки стає все більш актуальним механізмом вирішення глобальних викликів сучасності. У світі, де проблеми голоду та недоїдання у світі залишаються наболілими, а глобальні виклики (військові дії, зміна клімату, зростання населення), ускладнюють ситуацію, ДПП стає потужним інструментом для подолання цих труднощів. Цей інноваційний підхід об'єднує ресурси та експертизу державного і приватного секторів, створюючи синергію для подолання комплексних проблем у сфері виробництва, розподілу та доступу до продовольства. Розгляд галузевих та регіональних аспектів ДПП дозволяє виявити унікальні можливості та перешкоди, що виникають при впровадженні цього механізму в різних контекстах, від локального до національного рівня.

У контексті галузевих аспектів, ДПП охоплює весь ланцюг виробництва та постачання продовольства. У сільському господарстві це може проявлятися у спільних проектах з впровадження передових агротехнологій, розвитку інфраструктури зрошення чи створення сучасних тепличних комплексів. У харчовій промисловості партнерство може сприяти модернізації виробничих потужностей, розробці інноваційних продуктів харчування з підвищеною харчовою цінністю. Логістичний сектор завдяки ДПП отримує можливість для оптимізації ланцюгів постачання, створення сучасних складських комплексів, розвитку систем дистрибуції, що особливо важливо для

забезпечення продукцією віддалених регіонів та територій, яких торкнулися бойові дії [1].

Регіональні аспекти ДПП у сфері продовольчої безпеки враховують специфіку території: кліматичні умови, структуру сільського господарства, демографічні особливості, економічний потенціал. В одних регіонах акцент може бути спрямований на розвиток малих фермерських господарств, кооперативів, в інших – великих агропромислових комплексів. ДПП дозволяє адаптувати загальнодержавні стратегії до місцевих умов, забезпечуючи ефективніше використання ресурсів, краще задоволення потреб населення [1].

Важливим аспектом є фінансова складова. Для аграрного сектору ДПП відкриває нові можливості для залучення інвестицій, дозволяє розподілити ризики між партнерами, створити стимули для довгострокових вкладень. Це особливо актуально для регіонів з обмеженими бюджетними ресурсами, де приватні інвестиції можуть стати каталізатором розвитку.

Інноваційна складова ДПП проявляється у спільних науково-дослідних проєктах, створенні агротехнопарків, впровадженні цифрових технологій у сільське господарство. Це сприяє підвищенню продуктивності, зниженню втрат продовольства та адаптації до кліматичних змін.

Однак реалізація проєктів ДПП у сфері продовольчої безпеки стикається з викликами: недосконалість законодавства, складності в узгодженні інтересів різних сторін, ризики корупції. Тому важливо створити прозорі механізми взаємодії, чіткі критерії оцінки ефективності проєктів, моніторинг їх реалізації.

Державно-приватне партнерство у Миколаївській області в контексті забезпечення продовольчої безпеки є перспективним напрямком розвитку регіону, який об'єднує зусилля влади та бізнесу для вирішення нагальних проблем аграрного сектору та підвищення добробуту населення.

Миколаївщина, розташована на півдні України, з її родючими чорноземами та виходом до Чорного моря, завжди була важливим сільсько-господарським регіоном країни. Однак, через військову агресію РФ проти України область стикається з низкою викликів, серед яких мінування територій, забруднення земель, знищена інфраструктура та потреба у відновленні АПК. У цьому контексті ДПП стає не просто бажаним, а необхідним інструментом для забезпечення сталого розвитку регіону, його продовольчої безпеки. Саме державно-приватне партнерство дозволить об'єднати ресурси держави та приватного сектору для досягнення спільної мети відновлення Миколаївщини.

Одним з найбільш яскравих прикладів такого партнерства в області могла б стати модернізація системи зрошення. Масштабний проєкт,

де держава надає землю та гарантії, а приватні інвестори вкладають кошти у будівництво сучасних водоочисних та іригаційних систем. Фермери отримують стабільні врожаї навіть у найпосушливіші роки, а регіон зміцнить свої позиції як житниця країни [2].

Не менш важливим напрямком є розвиток портової інфраструктури. Миколаїв – це ворота України до світових ринків сільськогосподарської продукції. Завдяки державно-приватному партнерству, старі портові споруди поступово перетворюватимуться на сучасні логістичні комплекси. Величезні елеватори, оснащені найновішим обладнанням, прийматимуть зерно з усього регіону. Це не просто покращуватиме експортний потенціал області, але й створюватиме нові робочі місця та стимулюватиме розвиток суміжних галузей.

Коли армія РФ окупувала значну частину півдня країни та заблокувала порти Миколаївщини, налагоджені логістичні маршрути було зруйновано. Один із найбільших агровиробників та експортерів «Нібулон» знайшов вихід, побудувавши на Дунаї новий зерновий термінал для експорту збіжжя. Це дозволило зберігати гнучкість, контролювати рух продукції та контрактні терміни, планувати діяльність, обирати оптимальні варіанти експорту [3].

Але ДПП в Миколаївській області – це не лише про великі проекти. Воно також торкається життя кожного маленького фермерського господарства. Наприклад, аграрне підприємство поблизу села Ковалівка Миколаївського району вирощує зернові, олійні культури та овочі. До повномасштабної війни основними виробниками овочів в Україні були аграрії Херсонської та Запорізької областей, а зараз Миколаївський район може стати одним з лідерів у цьому сегменті. ДПП дозволяє навіть найменшим господарствам бути конкурентоспроможними та забезпечувати стабільний дохід своїм родинам [4].

Особливу увагу в регіоні приділяють інноваціям. На базі Миколаївського національного аграрного університету, за підтримки всесвітньовідомих компаній із виробництва та продажу насіння зернових та овочевих культур (Інститут польовництва та овочівництва, CLAUSE, BAYER, NUNHEMS, Nickerson-Zwaan, Agri Saaten, SAKATA, Enza Zaden тощо), створено сучасний науковий парк «Агроперспектива». Це місце, де народжуються нові сорти рослин, стійкі до посухи, розробляються інноваційні методи обробки ґрунту, тестуються передові агро-технології. Студенти університету отримують безцінний практичний досвід, а фермери регіону – доступ до найновіших розробок у галузі сільського господарства [5].

Важливим аспектом ДПП в області є розвиток переробної промисловості. Сучасні заводи з переробки овочів та фруктів, виробництва соняшникової олії, борошна та інших продуктів (ЗАТ «Беньс-Україна», Первомайський молочно-консервний комбінати,

«Елеваторзернопрома», заводи з переробки томатів групи компаній Agrofusion, АТ «Очаківський рибоконсервний комбінат» тощо) створюють нові робочі місця та збільшують економічний потенціал регіону.

Однак, шлях до ефективного державно-приватного партнерства не завжди легкий. Він вимагає відкритого діалогу між владою та бізнесом, прозорих механізмів взаємодії, чітких правил гри. В Миколаївській області цей діалог поступово налагоджується. Створюються робочі групи, проводяться форуми та конференції, де представники влади та бізнесу спільно шукають шляхи вирішення нагальних проблем регіону [6].

ДПП в Миколаївській області – це не просто економічний механізм. Це філософія розвитку, яка базується на розумінні, що лише спільними зусиллями можна забезпечити сталий розвиток регіону та його післявоєнне відновлення. Це про те, як традиції землеробства, що передаються з покоління в покоління, зустрічаються з інноваціями 21-го століття. І в цій зустрічі народжується нове майбутнє Миколаївщини – регіону, який не лише годуватиме Україну, але й має всі шанси стати важливим гравцем на світовому продовольчому ринку.

Загалом, ДПП у забезпеченні продовольчої безпеки є перспективним напрямком, який дозволяє комплексно підійти до вирішення проблем продовольчого забезпечення. Воно створює взаємозв'язок між державним та приватним секторами, сприяючи сталому розвитку агропродовольчих систем на галузевому та регіональному рівнях. Успішна реалізація таких партнерств може стати ключовим фактором у досягненні цілей сталого розвитку, пов'язаних з подоланням голоду та забезпеченням продовольчої безпеки.

Література:

1. Державно-приватне партнерство. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mtu.gov.ua/content/erzhavnoprivatne-partnerstvo-publicprivate-partnerships.html> (дата звернення: 25.09.2024).
2. Миколаївщина: Об'єкти зрошення потребують повної модернізації. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/article/343384> (дата звернення: 27.09.2024).
3. Дунай – базис: як відомий агроекспортер «Нібулон» розбудовував логістику в умовах морської блокади. URL: <https://thepage.ua/ua/agro/nibulon-pid-chas-vijni-eks-port-agroprodukciji-postavki-dunayem-zagibel-vadatorskogo> (дата звернення: 28.09.2024).
4. Як працюють миколаївські аграрії в умовах воєнного стану. Історія підприємства. Суспільне Миколаїв. URL: <https://susplne.media/mykolaiv/544275-ak-pracuut-mikolajvski-agrarii-v-umovah-voennogo-stanu-istoria-pidpriemstva/> (дата звернення: 22.09.2024).
5. Науковий парк МНАУ «АГРОПЕРСПЕКТИВА». URL: <https://np.mnau.edu.ua/ua/> (дата звернення: 25.09.2024).
6. Проект USAID «ГОВЕРЛА» оголосив партнерство з 18 новими громадами у Миколаївській та Харківській областях. URL: <https://www.mk-oblrada.gov.ua/news.php?news=3863&group=20> (дата звернення: 23.09.2024).